

Methods for Developing Speech in Children with Mild Intellectual Disabilities

Otaqo'ziyeva Marxabo Arabboy qizi
Student of Kokand State University

Annotation

This article discusses the pedagogical and psychological foundations of speech development in children with mild intellectual disabilities. The causes of speech development difficulties, ways to overcome them, and effective methods used in special educational institutions are analyzed. The article also highlights the importance of speech therapy sessions, didactic games, and communicative activities in improving children's speech skills.

Keywords

Mild intellectual disability, speech development, speech therapy, special education, communicative skills, corrective pedagogy, didactic games, speech disorders.

Kirish

Yengil darajadagi aqliy zaif bolalarda bilish jarayonlarining rivojlanishi bilan bir qatorda nutq faoliyatida ham turli kamchiliklar kuzatiladi. Ularning lug'at boyligi cheklangan, so'zlarni to'g'ri talaffuz qilish, gap tuzish va o'z fikrini erkin ifodalash qobiliyatlari yetarli darajada shakllanmagan bo'ladi. Nutqdagi bunday kamchiliklar bolaning ta'lim olishi, muloqot qilishi va ijtimoiy moslashuviga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli nutqni rivojlantirish maxsus pedagogika va logopediya fanlarining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Maqolada ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, pedagogik kuzatish, qiyosiy tahlil va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Yengil darajadagi aqliy zaif bolalarda nutq rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari hamda ularni korreksiya qilish usullari o'rganildi.

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

Natijalar va muhokama

Lugʻat boyligini rivojlantirish

Nutqni rivojlantirishning muhim yoʻnalishlaridan biri lugʻat boyligini kengaytirishdir. Buning uchun rasmlar bilan ishlash, predmetlarni nomlash, hikoya tuzish va suhbat metodlaridan foydalaniladi. Oʻquvchilar yangi soʻzlarni oʻrganish orqali oʻz fikrlarini aniqroq ifodalash imkoniyatiga ega boʻladilar.

Tovush talaffuzini shakllantirish

Yengil darajadagi aqliy zaif bolalarda ayrim tovushlarni notoʻgʻri talaffuz qilish holatlari uchraydi. Logopedik mashqlar, artikulyatsion gimnastika va fonetik mashgʻulotlar tovushlarni toʻgʻri talaffuz qilish koʻnikmalarini rivojlantiradi.

Bogʻlanishli nutqni rivojlantirish

Bolalarda mustaqil fikr bildirish va voqealarni izchil bayon qilish koʻnikmalarini shakllantirish uchun hikoya tuzish, matnni qayta soʻzlash va savol-javob usullaridan foydalaniladi. Bu metodlar mantiqiy fikrlash va nutq faolligini rivojlantiradi.

Didaktik oʻyinlardan foydalanish

Didaktik oʻyinlar bolalarning qiziqishini oshirib, nutqiy faolligini kuchaytiradi. “Kim tez topadi?”, “Soʻzni davom ettir”, “Rasmga qarab hikoya tuz” kabi oʻyinlar lugʻat boyligini kengaytirish va muloqot madaniyatini shakllantirishga yordam beradi.

Kommunikativ faoliyatni tashkil etish

Nutq rivojlanishida muloqot muhim oʻrin tutadi. Jamoaviy ishlar, rolli oʻyinlar va suhbatlar orqali bolalarda erkin muloqot qilish, oʻz fikrini bayon etish va boshqalarni tinglash koʻnikmalari shakllanadi.

Xulosa

Yengil darajadagi aqliy zaif bolalar nutqini rivojlantirish murakkab va uzoq davom etadigan pedagogik jarayondir. Lugʻat boyligini kengaytirish, tovush talaffuzini toʻgʻrilash, bogʻlanishli nutqni rivojlantirish hamda didaktik oʻyinlardan foydalanish nutqiy kamchiliklarni bartaraf etishda samarali natija beradi. Nutq rivojlangan sari

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

bolaning ta'limdagi muvaffaqiyati, muloqot qobiliyati va ijtimoiy moslashuvi ham yaxshilanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

Po'latova P.M. Oligofrenopedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2010.

Shomaxmudova R.Sh. Maxsus pedagogika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.

Vygotskiy L.S. Defektologiya asoslari. – Moskva: Prosvesheniye, 1995.

Levina R.Ye. Logopediya asoslari. – Moskva, 2018.

Rasulov A.A. Korreksion pedagogika asoslari. – Toshkent, 2019.

Nurmatova D.T. Maxsus ta'lim metodikasi. – Toshkent, 2021.

Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2022.

UNESCO. Inclusive Education Guidelines. – Paris, 2020.

